

Çocuğun Bireysel Yaşantıları Ölçeği-Kişisel Bildirim (ÇBYÖ-KB)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çocuğun Bireysel Yaşantıları Ölçeği-Kişisel Bildirim (ÇBYÖ-KB)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18695>

Özet

Çocuğun Bireysel Yaşantıları Ölçeği-Kişisel Bildirim (ÇBYÖ-KB), Kurnaz ve Kapç (2013) tarafından ilköğretim ikinci kademe öğrencileri için Türkçe'ye uyarlanmış bir ölçektir. Ölçek, özellikle okul ortamında yaşanan **ma'duriyet** (ilişkişel ve gözlenen) ve **özgeci davranış** boyutlarının çocukların kendi bildirimleri aracılığıyla değerlendirilmesini amaçlamaktadır. Toplamda 15 maddeden ve 3 alt boyuttan oluşan bu araç, çocukların sosyal ve duygusal uyumlarının inceleyen araştırmalarda önemli bir rol oynamaktadır. Ölçek, çocukların hem olumsuz akran etkileşimlerine maruz kalma sıklığını hem de olumlu sosyal deneyimlerini ölçerek kapsamlı bir değerlendirme sunar.

Anahtar Kelimeler

Çocuğun Bireysel Yaşantıları Ölçeği, ÇBYÖ-KB, Ma'duriyet, İlişkişel Ma'duriyet, Gözlenen Ma'duriyet, Özgeci Davranış, Saldırganlık, Okul Zorbalığı, Uyarılma, Kişisel Bildirim.

Yazarlar

Arzu Kurnaz, E. G. Kapç

Amaç

Ölçeğin temel amacı, ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okul ortamındaki bireysel yaşantılarının, özellikle de **saldırganlık** ve ma'duriyet deneyimlerini kişisel bildirim yoluyla tespit etmektir. Uyarılma çalması, bu yabancı kaynaklı ölçeğin Türk kültürüne ve eğitim sistemine uygunluğunu sağlayarak, yerel araştırmacılara güvenilir bir ölçüm aracı sunmayı hedeflemiştir.

ÇBYÖ-KB, öğrencilerin maruz kaldığı farklı **ma'duriyet** türlerini (fiziksel/gözlenen ve sosyal/ilişkişel) ve aynı zamanda olumlu sosyal etkileşimleri temsil eden **özgeci davranış** düzeylerini ayrı ayrı değerlendirme imkanı sunarak, akran ilişkilerindeki karmaşık dinamikleri anlamaya yardımcı olur.

Yapı

ÇBYÖ-KB, çocukların sosyal çevreleriyle olan etkileşimlerinin hem olumsuz hem de olumlu yönlerini kapsayan, birbirinden bağımsız üç temel psikososyal yapıyı ölçmektedir. Ölçek toplam 15 maddeden oluşur ve her bir yapı 5 madde ile temsil edilir:

İlişkişel Ma'duriyet: Sosyal dışlama, dedikodu yayma veya kişinin itibarını zedelemeye yönelik davranışlar gibi dolaylı **ma'duriyet** biçimlerinin sıklığını ölçer. Bu alt boyut, sosyal manipülasyona maruz kalma düzeyini yansıtır.

Gözlenen Ma'duriyet: Vurma, itme veya fiziksel tehdit gibi doğrudan ve gözlemlenebilir fiziksel **saldırganlık** eylemlerine maruz kalma sıklığına değerlendirir.

Özgeci Davranış: Bakalarından mutlu olmaya yönelik yardımsever, destekleyici ve olumlu sosyal eylemlerde bulunma veya bu eylemlere maruz kalma sıklığına ölçer. Bu boyut, ölçeğin prososyal ve pozitif sosyal etkileşim yönünü temsil eder.

Geçerlik

Kurnaz ve Kapç (2013) tarafından gerçekleştirilen **uyarlama** çalışmasındaki özet verilerinde geçerlik analizlerine dair spesifik istatistiksel değerler (örneğin, faktör yükleri veya ölçüt bağıntılı geçerlik katsayıları) sunulmamıştır. Ancak, ölçeğin orijinal yapısının korunması ve faktör analizinin üç alt boyutu desteklemesi, yapı geçerliğine dair dolaylı kanıt sağlamaktadır.

Akademik standartlara göre, bu tür ölçeklerin geçerliliği genellikle açıklayıcı veya doğrulayıcı faktör analizi, farklı ölçeklerle korelasyon (yakınsak ve zıtsak geçerlik) ve gruplar arası ayrımlı gücü gibi yöntemlerle desteklenmelidir.

Güvenirlilik

ÇBYÖ-KB'nin Türkçe **uyarlama** çalışmasında iç tutarlılık katsayılarına (Cronbach Alfa) veya test-tekrar test güvenirlik değerlerine dair doğrudan bilgi sunulmamıştır. Bir psikolojik aracın güvenilirliği, maddelerinin tutarlı bir şekilde aynı yapıyı ölçme yeteneğini gösterir. Bu tür ölçeklerde, alt boyutların kabul edilebilir düzeyde iç tutarlılık katsayılarına sahip olması beklenir.

Faktör Analizi

ÇBYÖ-KB'nin faktör yapısı, orijinal ölçeğin yapısıyla tutarlı olarak üç faktörlü bir yapı göstermiştir. Bu faktörler, ilişkisel ma'duriyet, gözlenen ma'duriyet ve **özgeci davranış** olarak belirlenmiştir. Her bir alt boyutun 5 madde ile temsil edilmesi, bu üç temel yapının birbirinden ayrılarak ölçüldüğünü işaret eder. Faktör analizi sonuçları, ölçeğin çocukların sosyal deneyimlerini kategorize etme yeteneğini desteklemektedir.

Araç

Test Type: **Uyarlama** (Adaptation)

Format: Kişisel Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale)

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: İlköğretim İkinci Kademe Öğrencileri (Middle School Students)

Age Group: Genellikle 10-14 yaş aralığı (İlköğretim 6, 7 ve 8. sınıf öğrencileri).

Population Details: Türkiye'deki ilköğretim kurumlarında öğrenim gören, akran ilişkileri ve sosyal etkileşim deneyimlerine sahip çocuklar.

Test Methodology: Ölçek, 5'li **Likert** tipi derecelendirme kullanılarak uygulanır. Yanıt seçenekleri 1 (hiçbir zaman) ile 5 (her zaman) arasında değişmektedir. Yüksek puanlar, ilgili davranış veya yaşantıların sıklığına yüksek olduğunu gösterir.

Anahtar Kelimeler

Psikolojik Ölçek, Çocuk Psikolojisi, Okul Ortamı, Sosyal Uyum, **Likert Ölçeği**, **Saldırganlık**, Akran Zorbalığı.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: arzukurnaz@windowlive.com

Correspondence Address: Bilinmiyor (Sorumlu Yazar: Arzu Kurnaz)

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin Türkçe **uyarlama** çalışması 2013 yılında yayımlanmıştır. Ölçeğin kullanımı, telif hakları ve potansiyel ücretler hakkında bilgi almak için sorumlu yazar Arzu Kurnaz ile yukarıda belirtilen e-posta adresi üzerinden iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: cocugun-bireysel-yasantilari-olcegi-kisisel-bildirim-cbyo-kb-toad.pdf

Kaynakça

Kurnaz, A. ve Kapç, E. G. (2013). Saldırganlık ve Madduriyet Ölçeklerinin ilköğretim ikinci kademe çocuklarına uyarlanması. *Bilişsel Davranışçı Psikoterapi ve Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 106-115. Makalenin tam metnine aşağıdaki bağlantıdan erişilebilir: scopemed.org

Çocuğun Bireysel Yaşantıları Ölçeği-Kişisel Bildirim (ÇBYÖ-KB) Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not

be changed in any way.

Ölçek, toplamda 15 maddeden oluşmakta olup, her alt boyut 5 madde içermektedir. Derecelendirme 5'li Likert formatındadır (1= hiçbir zaman - 5= her zaman).

Şişkinlik maşuriyet (5 m): Herhangi bir sınıf arkadaşın, ne kadar sıkla diğer çocuklar artıktan senden hoşlanmasını diye senin hakkında yalan söyler?

Gözlünen maşuriyet (5 m): Başka bir çocuk, ne kadar sıkla sana vurur?

Özgeci davranış (5 m): Başka bir çocuk, ne kadar sıkla seni mutlu edecek bir şey yapar?

ARABPSYCHOLOGY.COM